

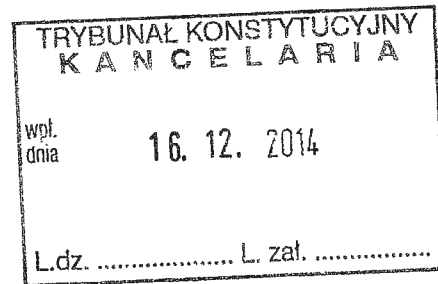

RZECZPOSPOLITA POLSKA
PROKURATOR GENERALNY

Warszawa, dnia 15 grudnia 2014 r.

PG VIII TK 95/14

P 55/14

TRYBUNAŁ KONSTYTUCYJNY

W związku z pytaniem prawnym Sądu Rejonowego Gdańsk – Południe w Gdańsku:

czy przepis art. 10 ust. 2 ustawy z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459) w części określającej, iż uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie może stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego – w stawce dziewiątej i dziesiątej, jest zgodny z zasadą równości wobec prawa wyrażoną w art. 32 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

– na podstawie art. 33 w zw. z art. 27 pkt 5 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) –

przedstawiam następujące stanowisko:

postępowanie podlega umorzeniu na podstawie art. 39 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.) – ze względu na niedopuszczalność wydania wyroku.

Uzasadnienie

Postanowieniem z dnia 11 września 2014 r., sygn. _____, Sąd Rejonowy Gdańsk – Południe w Gdańsku (dalej: Sąd pytający lub Sąd) przedstawił Trybunałowi Konstytucyjnemu przytoczone na wstępie pytanie prawne.

Prawnokonstytucyjne wątpliwości Sądu pytającego, co do zaskarżonego przepisu, powstały na tle następującego stanu prawnego i faktycznego.

Siedmioro sędziów wniosło powództwa przeciwko Sądowi Okręgowemu w S _____ o wynagrodzenie. Na dzień 1 stycznia 2009 r. powodowie legitymowali się ogólnym stażem pracy w wymiarze od ponad 17 do ponad 30 lat oraz stażem pracy na stanowisku sędziego sądu okręgowego mieszczącym się w przedziale od ponad 5 do 10 lat. Powodom ustalono na dzień 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenie zasadnicze w stawce piątej, biorąc pod uwagę staż pracy na zajmowanym stanowisku. Powodowie domagają się zasądzenia wynagrodzeń przy ustaleniu, że w dniu 1 stycznia 2009 r. przysługiwało im prawo do wynagrodzenia zasadniczego w stawce szóstej, określonej w oparciu o ich ogólny staż pracy.

Podstawą obliczenia wynagrodzeń była ustawa z dnia 20 marca 2009 r. o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 56, poz. 459; dalej: ustawa z 2009 r. lub zaskarżona ustawa), mocą której wprowadzono nowe stawki i mnożniki służące do ustalenia wysokości wynagrodzenia zasadniczego sędziów.

Dwa pierwsze ustępy art. 10 ustawy z 2009 r. mają następujące brzmienie:

„1. Z dniem 1 stycznia 2009 r. wynagrodzenia zasadnicze sędziów sądów rejonowych określa się w stawkach od pierwszej do czwartej, wynagrodzenia zasadnicze sędziów sądów okręgowych – w stawkach od czwartej do siódmej, a

wynagrodzenia zasadnicze sędziów sądów apelacyjnych – w stawkach od siódmej do dziesiątej, według zasad określonych w ust. 2 – 4.”;

„2. Stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego ustala się uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze – staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy); uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie może jednak stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego – w stawce dziewiątej i dziesiątej. Staż pracy na zajmowanym stanowisku oraz ogólny staż pracy, niezbędny do uzyskania poszczególnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, określa tabela, stanowiąca załącznik nr 3 do niniejszej ustawy.”.

Tabela stanowiąca załącznik nr 3 ma następującą postać:

stanowisko	staż pracy na danym stanowisku	ogólny staż pracy	stawka wynagrodzenia zasadniczego
sędzia sądu rejonowego	do 5 lat	do 5 lat	pierwsza
	powyżej 5 do 10 lat	powyżej 5 do 10 lat	druga
	powyżej 10 do 15 lat	powyżej 10 do 15 lat	trzecia
	powyżej 15 lat	powyżej 15 lat	czwarta
sędzia sądu okręgowego	do 5 lat	do 15 lat	czwarta
	powyżej 5 do 10 lat	powyżej 15 lat	piąta
	powyżej 10 do 15 lat	nie uwzględnia się	szósta
	powyżej 15 lat	nie uwzględnia się	siódma
sędzia sądu apelacyjnego	do 5 lat	do 25 lat	siódma
	powyżej 5 do 10 lat	powyżej 25 lat	ósma
	powyżej 10 do 15 lat	nie uwzględnia się	dziewiąta
	powyżej 15 lat	nie uwzględnia się	dziesiąta

Sąd pytający zauważył, że obecnie wysokość wynagrodzenia zasadniczego sędziów uzależniona jest od stażu pracy. Jest to jedyne kryterium zastosowane przy ustalaniu stawki wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów

równorzędnych. W ramach tego kryterium można wyróżnić dwa elementy: staż pracy na danym stanowisku oraz ogólny staż pracy na stanowisku sędziego. Podstawowym kryterium różnicowania stawek wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów równorzędnych jest stanowiskowy staż pracy. Równocześnie przepis art. 10 ust. 2 ustawy z 2009 r. wprowadził możliwość ustalenia stawki wynagrodzenia zasadniczego z uwzględnieniem ogólnego stażu pracy, o ile jest to korzystniejsze dla zainteresowanego. Ustawodawca zastrzegł jednak, że zastosowanie kryterium ogólnego stażu pracy nie może prowadzić do ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego – w stawce dziewiątej i dziesiątej. Dochodzi zatem do sytuacji, w której dwie stawki wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów równorzędnych (okręgowego lub apelacyjnego) ustalane mogą być przy wykorzystaniu ogólnego stażu pracy, a w odniesieniu do dwóch kolejnych zastosowanie tego kryterium zostało wyłączone.

Sąd pytający stwierdza, że na podstawie zaskarżonego przepisu możliwe są sytuacje, w których sędzia sądu okręgowego, legitymujący się krótszym stażem stanowiskowym, uzyska szóstą stawkę wynagrodzenia zasadniczego szybciej niż sędziowie z dłuższym stażem stanowiskowym. W następstwie wyłączenia możliwości uzyskania szóstej i siódmej stawki wynagrodzenia przez sędziego sądu okręgowego (oraz dziewiątej i dziesiątej przez sędziego sądu apelacyjnego) przy uwzględnieniu ogólnego stażu pracy, dochodzi do sytuacji, w których sędziowie mający krótszy staż pracy na danym stanowisku i porównywalny staż ogólny szybciej uzyskują awans płacowy.

Zdaniem Sądu pytającego, zróżnicowanie takie prowadzi do naruszenia zasady równości wobec prawa. Nie do pogodzenia z tą zasadą jest bowiem uznanie, że wobec pewnej kategorii sędziów możliwe jest stosowanie kryterium ogólnego stażu pracy, a wobec innej taka ewentualność jest wyłączona. Sytuacja podmiotów podobnych, tj. sędziów posiadających podobny ogólny staż pracy, została zróżnicowana z uwagi na możliwość uwzględnienia tej okoliczności w

pewnych przypadkach – ustalanie wynagrodzenia zasadniczego w stawce piątej – i wyłączenie możliwości uwzględnienia tego stażu przy ustalaniu stawki szóstej i siódmej. Prowadzi to do zróżnicowania wynagrodzenia sędziów sądów okręgowych o podobnym ogólnym stażu pracy oraz zróżnicowanym stażu stanowiskowym w sposób dyskryminujący. Wprowadzone kryterium różnicujące nie spełnia również warunku proporcjonalności, wymaganego dla zachowania zgodności z zasadą równości.

Sąd pytający stwierdza, że od odpowiedzi na przedstawione Trybunałowi Konstytucyjnemu pytanie zależy rozstrzygnięcie zawisłej przed nim sprawy. Powodowie domagają się bowiem zasądzenia wynagrodzenia przy przyjęciu, że w dniu 1 stycznia 2009 r. przysługiwało im wynagrodzenia zasadnicze w szóstej stawce awansowej. W przypadku uznania zakwestionowanego przepisu za niezgodny z Konstytucją, w odniesieniu do powodów będzie mogło mieć zastosowanie kryterium ogólnego stażu pracy przy ustalaniu stawki wynagrodzenia zasadniczego na dzień 1 stycznia 2009 r. oraz – w konsekwencji – uzyskiwaniu kolejnych stawek wynagrodzenia. Jeżeli bowiem wynagrodzenie sędziego nie wynika z aktu kreującego stosunek służbowy, a z treści aktu powszechnie obowiązującego, uznanie tego aktu za naruszający zasadę równości i niedyskryminacji skutkować winno koniecznością zastąpienia niekonstytucyjnego postanowienia – postanowieniem niemającym charakteru dyskryminującego.

Przed przystąpieniem do oceny konstytucyjności zaskarżonego przepisu konieczne jest ustalenie, czy analizowane pytanie spełnia wymagania dopuszczalności określone w art. 193 Konstytucji i art. 3 ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz. U. Nr 102, poz. 643 ze zm.; dalej: ustawa o TK) oraz wymagania formalne określone w art. 32 ustawy o TK.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego powtarzany jest niezmiennie pogląd, że pytanie prawne jest jednym z dwóch (obok skargi konstytucyjnej) instrumentów konkretnej kontroli konstytucyjności aktów normatywnych, której cechą charakterystyczną jest uzależnienie jej dopuszczalności od istnienia związku między kwestionowaną normą prawną a indywidualnym przypadkiem zastosowania prawa.

Przykładem orzeczenia, w którym Trybunał ujął syntetycznie wymagania warunkujące dopuszczalność pytania prawnego, może być postanowienie z dnia 20 lipca 2010 r., sygn. akt P 13/10 (OTK ZU nr 6/A/2010, poz. 66). W postanowieniu tym Trybunał Konstytucyjny stwierdził: „Na podstawie art. 193 Konstytucji każdy sąd może przedstawić Trybunałowi pytanie prawne, w którym żąda zbadania zgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą, jeżeli od odpowiedzi na pytanie prawne zależy rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem; na konieczność istnienia tej samej zależności wskazuje art. 3 ustawy o TK. Ponadto ustawa o TK, rozwijając regulację konstytucyjną, określa warunki formalne, którym powinno odpowiadać pytanie prawne (art. 32 ustawy o TK). W szczególności nakłada na sąd obowiązek wskazania, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie prawne może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą pytanie zostało przedstawione (art. 32 ust. 3 ustawy o TK). Niespełnienie przesłanek, wymaganych przy kontroli konkretnej, powoduje przeszkodę formalną przeprowadzenia pełnej, merytorycznej kontroli konstytucyjności zaskarżonych norm i musi skutkować umorzeniem postępowania z uwagi na niedopuszczalność wydania orzeczenia. (...) Sformułowane w przepisach Konstytucji i w ustawie o TK wymaganie powiązania pytania prawnego z danym postępowaniem ma charakter bezwzględny, stanowi przesłankę konieczną dla wszczęcia i prowadzenia postępowania przed Trybunałem Konstytucyjnym w sprawie pytania prawnego. Aby pytanie prawne zostało uznane za dopuszczalne, musi spełniać po pierwsze

przesłankę podmiotową, która oznacza, że z pytaniem prawnym może zwrócić się do Trybunału Konstytucyjnego «każdy sąd», przez co należy rozumieć wszystkie sądy (składy orzekające). (...) Przesłanka przedmiotowa oznacza, że pytający sąd może pytać o konstytucyjność przepisu, który zamierza zastosować w konkretnej sprawie. Nie może to być akt normatywny, który nie ma bezpośredniego znaczenia dla rozstrzygnięcia w rozpatrywanej przez sąd sprawie. Natomiast przesłanką funkcjonalną pytania prawnego jest jego relewancja, czyli wystąpienie zależności między odpowiedzią na pytanie a rozstrzygnięciem sprawy toczącej się przed pytającym sądem. Zależność ta jest oparta na bezpośredniej i ścisłej relacji między treścią kwestionowanego przepisu a stanem faktycznym sprawy, w związku z którą postawione zostało pytanie prawne. (...) Trybunał Konstytucyjny wyodrębnia przesłankę przedmiotową i funkcjonalną pytania, ale w istocie są one ze sobą ściśle związane. Stwierdzenie, że przesłanka przedmiotowa nie została spełniona (pytanie dotyczy przepisu, którego zgodność z określonym wzorcem nie wpływa na treść rozstrzygnięcia przez sąd konkretnej sprawy), prowadzi w konsekwencji do stwierdzenia braku przesłanki funkcjonalnej” (*op. cit.*, str. 958 i powołane tam orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego).

Kontrola konstytucyjności przepisów prawa (norm) w trybie pytania prawnego może dotyczyć również innych norm niż składające się na podstawie rozstrzygnięcia, o ile zostanie wykazana ich relewantność dla sprawy toczącej się przed pytającym sądem (zob. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 12 maja 2011 r., sygn. akt P 38/08, OTK ZU nr 4/A/2011, poz. 33).

W dotychczasowym orzecznictwie Trybunał wyjaśniał, że zależność między odpowiedzią na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy polega na tym, że treść orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego ma wpływ na rozstrzygnięcie sprawy toczącej się przed sądem zadającym pytanie prawne. Zależność ta jest oparta na odpowiedniej relacji między treścią

kwestionowanego przepisu i stanem faktycznym sprawy, w związku z którą zadano pytanie prawne.

Przedmiotem pytania powinien być zatem taki przepis, którego wyeliminowanie z porządku prawnego spowoduje, że treść rozstrzygnięcia wydanego przez pytający sąd będzie inna niż treść rozstrzygnięcia, które zapadłoby z uwzględnieniem obowiązywania normy poddanej kontroli Trybunału (zob. postanowienie Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 listopada 2012 r., sygn. akt P 10/12, OTK ZU nr 10/A/2012, poz. 127 i powołane tam orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego).

Dopełnienie nałożonego na sąd obowiązku wskazania, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, w związku z którą to pytanie zostało zadane, nie następuje przez powtórzenie ogólnej formuły ustawowej, ale wymaga wykazania, że *in casu* spełniony jest konstytucyjny warunek dopuszczalności pytania prawnego. Trybunał zauważył, że nadmiernym formalizmem byłoby wymaganie, aby wypełnienie tego warunku następowało przez argumentację zawartą w wyodrębnionej redakcyjnie części pytania prawnego, co wynikałoby z wykładni językowej art. 32 ust. 1 i 3 ustawy o TK, nasuwającej wniosek, iż wskazanie, w jakim zakresie odpowiedź na pytanie prawne może mieć wpływ na rozstrzygnięcie sprawy, nie jest elementem uzasadnienia, ale osobnym elementem formalnym pytania prawnego. W rzeczywistości nie chodzi o uzasadnienie zarzutu niezgodności z Konstytucją (lub powołanie dowodów na jego poparcie), ale o *sui generis* uzasadnienie dopuszczalności pytania prawnego. Zdaniem Trybunału, na sądzie składającym pytanie prawne ciąży powinność stosownego do charakteru sprawy odrębnego wskazania, w jaki sposób rozstrzygnięcie sądu uległoby zmianie, gdyby określony przepis prawny utracił moc obowiązującą wskutek orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o jego niezgodności z Konstytucją (zob. postanowienie z dnia 27 marca 2009 r., sygn. akt P 10/09, OTK ZU nr 3/A/2009, poz. 40).

Odnosząc powyższe zapatrywania Trybunału Konstytucyjnego do pytania prawnego rozpoznawanego w niniejszej sprawie, należy stwierdzić, że spełnia ono przesłankę podmiotową i przedmiotową, nie spełnia natomiast przesłanki funkcjonalnej. Brak jest bowiem zależności między odpowiedzią na pytanie prawne a rozstrzygnięciem sprawy toczącej się przed sądem, a przynajmniej Sąd w wystarczający sposób nie wykazał istnienia takiej zależności i jej nie uzasadnił.

Ocena taka znajduje oparcie w następującej argumentacji.

Do końca 2008 r. zasady wynagradzania i awansowania pod względem wynagrodzenia sędziów określone były w art. 91 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. Nr 98, poz. 1070 ze zm.; dalej: p.u.s.p.). Zasady te podlegały kilku zmianom. Przed nowelizacją dokonaną zaskarżoną ustawą, sędzia, obejmując stanowisko, otrzymywał wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej. Wynagrodzenie to ulegało podwyższeniu do wysokości pierwszej, drugiej, a następnie trzeciej stawki awansowej po, odpowiednio, pięciu, dziesięciu i piętnastu latach pracy na danym stanowisku sędziowskim lub równorzędnym. Pierwsza stawka awansowa stanowiła 107 % stawki podstawowej, druga stawka awansowa – 115 % stawki podstawowej, a trzecia stawka awansowa – 120 % stawki podstawowej dla danego stanowiska sędziowskiego. Wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej w sądzie wyższego rzędu wynosiło co najmniej 120 % wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej dla bezpośrednio niższego stanowiska sędziowskiego.

Ustawa z 2009 r. wprowadziła nowy system wynagradzania i stawek awansowych sędziów. W miejsce trzech stawek awansowych, przewidzianych dla sędziów sądu rejonowego, okręgowego i apelacyjnego, przyjęto dziesięć stawek wynagrodzenia zasadniczego. Zgodnie z dodanym do p.u.s.p. art. 91a § 1, „[s]ędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie rejonowym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce pierwszej. Sędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie okręgowym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w

stawce czwartej, a jeżeli na niższym stanowisku otrzymywał już wynagrodzenie w stawce czwartej albo piątej – przysługuje mu wynagrodzenie zasadnicze w stawce, odpowiednio, piątej albo szóstej. Sędziemu obejmującemu stanowisko w sądzie apelacyjnym przysługuje wynagrodzenie zasadnicze w stawce siódmej, a jeżeli na niższym stanowisku otrzymywał już wynagrodzenie w stawce siódmej albo ósmej – przysługuje mu wynagrodzenie zasadnicze w stawce, odpowiednio, ósmej albo dziewiątej”.

Na mocy art. 8 ustawy z 2009 r. jej przepisy mają zastosowanie do wynagrodzeń sędziów od dnia 1 stycznia 2009 r.

W związku z tą zmianą zasad wynagradzania konieczne stało się uregulowanie wynagrodzeń sędziów na dzień 1 stycznia 2009 r. Sposób określenia wynagrodzenia zasadniczego sędziów w tej dacie ustalony jest w art. 10 ustawy z 2009 r., którego dwa pierwsze ustępy wraz z tabelą stanowiącą załącznik nr 3 przytoczono uprzednio w niniejszym stanowisku.

W tym miejscu zasadne jest przedstawienie procesu legislacyjnego ustawy z 2009 r. W dniu 22 października 2008 r. do Sejmu wpłynął prezydencki projekt ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (druk sejmowy nr 1226/VI kadencja). W dniu 5 grudnia 2008 r. do Sejmu wpłynął rządowy projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk sejmowy nr 1461/VI kadencja). W dniu 21 stycznia 2009 r. sejmowa Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka podjęła uchwałę – w trybie art. 40 regulaminu Sejmu – o wspólnym rozpatrzeniu i sporządzeniu wspólnego sprawozdania o powyższych projektach.

Materia odnosząca się do wynagrodzeń sędziów sądów powszechnych uregulowana była w projekcie rządowym. W jego uzasadnieniu stwierdzono, że projektowana regulacja zmierza do ukształtowania systemu wynagradzania sędziów w sposób, który pełniej niż dotychczas będzie realizował wzorzec

określony w art. 178 ust. 2 Konstytucji. Najistotniejszą zmianą było odejście od kształtowania wysokości wynagrodzeń sędziów w oparciu o dotychczasową kwotę bazową określaną corocznie w ustawie budżetowej. Kwota ta została zastąpiona przeciętnym wynagrodzeniem w drugim kwartale roku poprzedniego.

Projektodawcy zamierzali również, przez wprowadzone zmiany przepisów, zapewnić podwyżkę wynagrodzenia sędziów o kwotę 1 000 zł brutto, niezależnie od stanowiska, które zajmują. Z tych względów było konieczne ukształtowanie nowych mnożników w taki sposób, aby wysokość wynagrodzenia zasadniczego sędziów w stawce podstawowej i stawkach awansowych, przewidzianych dla każdego stanowiska sędziowskiego, zawierała zastąpienie dotychczasowej kwoty bazowej przeciętnym wynagrodzeniem oraz uwzględniała pierwotnie planowany wzrost wynagrodzenia każdego sędziego o kwotę 1 000 zł brutto. Osiągnięcie tego celu zapewniało określenie mnożników na poziomie od 2,05 (dla sędziego sądu rejonowego otrzymującego wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej) do 3,23 (dla sędziego sądu apelacyjnego otrzymującego wynagrodzenie zasadnicze w trzeciej stawce awansowej). Projektowane rozwiązania wymuszały likwidację dotychczasowej zasady, że wynagrodzenie zasadnicze w stawce podstawowej wynosi co najmniej 120 % wynagrodzenia zasadniczego w stawce podstawowej dla bezpośrednio niższego stanowiska sędziowskiego. Projekt przewidywał pozostawienie stawek podstawowych i trzech stawek awansowych dla sędziów sądów każdego szczebla (tj. sędziów sądu rejonowego, okręgowego i apelacyjnego).

W dniu 22 stycznia 2009 r. Podkomisja Nadzwyczajna do rozpatrzenia przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym – po rozpatrzeniu przedstawionego przez Prezydenta RP projektu ustawy o zmianie ustawy o Trybunale Konstytucyjnym oraz ustawy o wynagrodzeniu osób zajmujących kierownicze stanowiska państwowe (druk nr 1226) i rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy –

Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw (druk nr 1461) – przedłożyła sprawozdanie o tych projektach ustaw.

W zawartym w tym sprawozdaniu projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw art. 9 ust. 2 ustawy zmieniającej miał następujące brzmienie: „Stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego ustala się uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze – staż pracy sędziego na wszystkich dotychczas zajmowanych stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich (ogólny staż pracy). Staż pracy na zajmowanym stanowisku oraz ogólny staż pracy, niezbędny do uzyskania poszczególnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, określa tabela, stanowiąca załącznik nr 3 do niniejszej ustawy.”.

Tabela stanowiąca załącznik nr 3 miała następującą postać:

stanowisko	staż pracy na danym stanowisku	ogólny staż pracy	stawka wynagrodzenia zasadniczego
sędzia sądu rejonowego	do 5 lat	do 5 lat	pierwsza
	powyżej 5 do 10 lat	powyżej 5 do 10 lat	druga
	powyżej 10 do 15 lat	powyżej 10 do 15 lat	trzecia
	powyżej 15 lat	powyżej 15 lat	czwarta
sędzia sądu okręgowego	do 5 lat	do 15 lat	czwarta
	powyżej 5 do 10 lat	powyżej 15 do 20 lat	piąta
	powyżej 10 do 15 lat	powyżej 20 do 25 lat	szósta
	powyżej 15 lat	powyżej 25 lat	siódma
sędzia sądu apelacyjnego	do 5 lat	do 25 lat	siódma
	powyżej 5 do 10 lat	powyżej 25 do 30 lat	ósma
	powyżej 10 do 15 lat	powyżej 30 do 35 lat	dziewiąta
	powyżej 15 lat	powyżej 35 lat	dziesiąta

Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka, po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu wymienionych wyżej projektów ustaw, wniosła o uchwalenie przez Sejm projektu ustawy załączonego do druku nr

1694. Brzmienie przepisu dotyczącego ustalenia stawki wynagrodzenia zasadniczego sędziego na dzień 1 stycznia 2009 r. było identyczne jak w przytoczonym sprawozdaniu Podkomisji Nadzwyczajnej, przy czym był on zawarty w art. 10 ust. 2 projektu ustawy. Identyczna była również zawartość tabeli, stanowiącej załącznik nr 3, określającej staż pracy na zajmowanym stanowisku oraz ogólny staż pracy niezbędny do uzyskania poszczególnych stawek wynagrodzenia zasadniczego.

W trakcie 36. posiedzenia Sejmu VI Kadencji w dniu 20 lutego 2009 r. przyjęto w całości projekt ustawy o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych oraz niektórych innych ustaw, w brzmieniu proponowanym przez Komisję Sprawiedliwości i Praw Człowieka.

Senat Rzeczypospolitej Polskiej, po rozpatrzeniu uchwalonej przez Sejm ustawy z 2009 r., podjął w dniu 5 marca 2009 r. uchwałę o wprowadzeniu do jej tekstu kilku poprawek. Objęły one m.in. treść art. 10 ust. 2 oraz tabelę stanowiącą załącznik nr 3. Senat proponował ich przyjęcie w takim brzmieniu, jakie jest przytoczone na stronie 3 i 4 niniejszego stanowiska.

W uzasadnieniu wprowadzenia poprawek Senat stwierdził, że „uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie będzie mogło stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego – w stawce dziewiątej i dziesiątej. Konsekwencją tej propozycji Senatu jest zmiana załącznika nr 3 do ustawy.

Art. 10 uchwalonej przez Sejm ustawy zawiera regulację przejściową, zgodnie z którą z dniem 1 stycznia 2009 roku stawkę wynagrodzenia zasadniczego sędziego ustala się uwzględniając staż pracy sędziego na stanowisku zajmowanym w dniu 1 stycznia 2009 r., a jeżeli jest to korzystniejsze – tzw. ogólny staż, czyli staż pracy sędziego na wszystkich zajmowanych dotychczas stanowiskach sędziowskich lub prokuratorskich.

Ustawa w wersji przyjętej przez Sejm, poprzez zasadę uwzględniania w przepisie wprowadzającym 10-u stawek ogólnego stażu pracy, prowadzi jednak do tego, że pewna grupa sędziów sądów okręgowych i apelacyjnych z uwagi na długoletni ogólny staż pracy uzyskałaby od razu, po dniu wejścia w życie ustawy, dwie najwyższe z dostępnych stawek wynagrodzenia zasadniczego, pomimo niewielkiego stażu na danym stanowisku sędziego sądu okręgowego lub sędziego sądu apelacyjnego (i odpowiednio prokuratorów). W ten sposób sędziowie i prokuratorzy, którzy mając duży ogólny staż pracy, w ostatnim czasie awansowali (stosunkowo późno) do wyższego sądu lub prokuratury uzyskiwaliby od razu awans płacowy o kilka stawek wyżej (2 lub 3 stawki), wyprzedzając płacowo tych młodszych ogólnym stażem sędziów, którzy awansowali wiele lat wcześniej.

W tej sytuacji Senat uznał za zasadne uwzględnianie tzw. ogólnego stażu pracy przy określaniu stawek wynagrodzeń sędziów sądów okręgowych i sędziów sądów apelacyjnych tylko w zakresie umożliwiającym uzyskanie (na tej podstawie) pierwszych dwóch stawek przewidzianych dla stanowisk sędziego sądu okręgowego oraz sędziego sądu apelacyjnego” (druk sejmowy nr 1770/VI kadencja).

Sejmowa Komisja Sprawiedliwości i Praw Człowieka, po rozpatrzeniu powyższej uchwały Senatu na posiedzeniu w dniu 17 marca 2009 r., wniosła o przyjęcie przez Sejm omawianych poprawek (druk sejmowy nr 1778/VI kadencja).

Na 38. posiedzeniu Sejmu w dniu 20 marca 2009 r. posłowie przyjęli poprawki Senatu i uchwalili zaskarżoną ustawę.

Analizując powyższy stan prawny stwierdzić należy, że art. 10 ustawy z 2009 r. jest przepisem przejściowym, służącym wyłącznie do uporządkowania na dzień 1 stycznia 2009 r. wynagrodzeń sędziów według nowych zasad. Po określeniu wynagrodzenia zgodnie z nowymi stawkami, wprowadzonymi zaskarżoną ustawą, otrzymywanie kolejnych, wyższych stawek odbywa się na

podstawie przepisów p.u.s.p. Zgodnie z art. 91a § 3 p.u.s.p., wprowadzonym ustawą z 2009 r., wynagrodzenie zasadnicze sędziego określa się w stawce bezpośrednio wyższej po upływie kolejnych pięciu lat pracy na danym stanowisku sędziowskim. W związku z tym, przedstawiony w uzasadnieniu pytania Sądu na stronie 8 sposób obliczania stażu pracy, zgodnie z którym sędziowie powołani do pełnienia urzędu sędziego sądu okręgowego po dniu 1 stycznia 2004 r. i posiadający ponad 15-letni ogólny staż pracy wcześniej uzyskają uprawnienia do wynagrodzenia w szóstej stawce niż sędziowie z dłuższym stażem stanowiskowym – należy uznać za błędny. Uwzględnienie ogólnego stażu pracy mogło stanowić podstawę ustalenia wynagrodzenia sędziego sądu okręgowego w stawce czwartej lub piątej jedynie przy określeniu wynagrodzenia na dzień 1 stycznia 2009 r. Później należy stosować ogólne reguły awansu płacowego określone w art. 91a p.u.s.p. Dlatego nie można zasadnie twierdzić, że zakwestionowane uregulowanie narusza zasadę równości.

Jednak to nie ta okoliczność przesądza o braku spełnienia przez analizowane pytanie przesłanki funkcjonalnej.

Sąd pytający zarzuca niekonstytucyjność zaskarżonego przepisu w części określającej, iż uwzględnienie ogólnego stażu pracy nie może stanowić podstawy ustalenia wynagrodzenia zasadniczego sędziego sądu okręgowego w stawce szóstej i siódmej, a w przypadku sędziego sądu apelacyjnego – w stawce dziewiątej i dziesiątej. Odpowiedź na pytanie Sądu, w tym nawet stwierdzenie niekonstytucyjności zakwestionowanego uregulowania, nie będzie jednak miało wpływu na rozstrzygnięcie zawisłej przed Sądem sprawy. Nie doprowadzi bowiem do powstania pozytywnej normy określającej, jaki jest wymagany ogólny staż pracy niezbędny dla uzyskania szóstej i siódmej stawki wynagrodzenia zasadniczego. Okres wymaganego stażu podany jest w tabeli stanowiącej załącznik nr 3 do ustawy z 2009 r. W odniesieniu do stawki szóstej i siódmej okres ogólnego stażu pracy nie został przez ustawodawcę określony. Nie istnieje tym samym podstawa do samodzielnego ustalenia przez Sąd, jaki

ogólny staż jest wystarczający do przyznania wynagrodzenia w tych stawkach. Przypomnijmy, że w sprawie zawisłej przed Sądem pytającym powodowie na dzień 1 stycznia 2009 r. mieli ogólny staż pracy w wymiarze od ponad 17 lat, poprzez ponad 20, 25 aż do ponad 30 lat.

Sąd w uzasadnieniu przedstawionego Trybunałowi Konstytucyjnemu pytania nie podał, w oparciu o jakie kryteria będzie określał długość ogólnego stażu pracy niezbędnego dla przyznania powodom wynagrodzenia na dzień 1 stycznia 2009 r. w stawce szóstej lub siódmej, a konkretnie, jaka jest wymagana minimalna liczba lat pracy dla uzyskania uprawnień do otrzymania wynagrodzeń w tych stawkach. Dlatego istnieje podstawa do przyjęcia, iż Sąd pytający nie wykazał i nie uzasadnił w wystarczający sposób istnienia zależności między odpowiedzią na pytanie prawne a rozstrzygnięciem zawisłej przed nim sprawy.

Na zakończenie należy również zauważyć, że zakres pytania został sformułowany zbyt szeroko i wykracza poza zakres prowadzonej przez Trybunał Konstytucyjny kontroli konkretnej, gdyż objęto nim również zasady wynagrodzenia zasadniczego sędziów sądów apelacyjnych, podczas gdy żaden z powodów nie jest sędzią takiego sądu.

Z tych względów, należało zająć stanowisko jak w *petitum*.

z upoważnienia
Prokuratora Generalnego

Robert Hermand
Zastępca Prokuratora Generalnego